

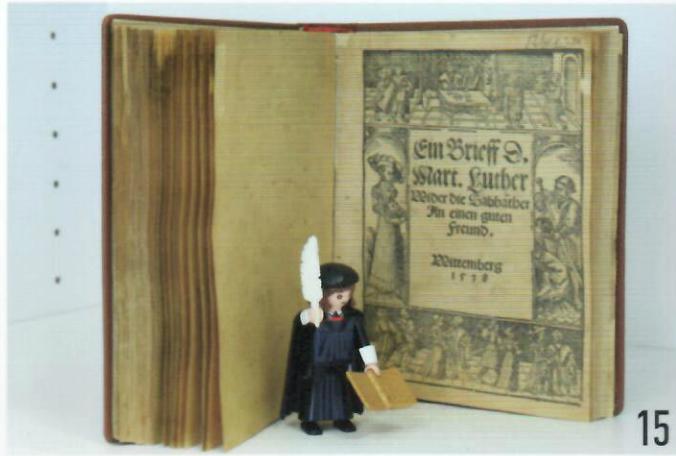
Lapkritis | 2017

tarpKNYGŲ

ŠIAME NUMERYJE

#GYVASŽODIS	
Jūratė Sučylaitė. Mokymasis būti laimingam	1
TEMA / BIBLIOTERAPIJA IR BIBLIOTEKA	
Daiva Janavičienė. Tiesiog skaitai ir geriau jauties	3
ŠIANDIEN AKTUALU	
Ekaterina Prakapene, Laima Juzulėnienė	
Kaip gyventi įtraukioje visuomenėje	7
PROJEKTAI	
Greta Bacevičiūtė. Suaugusiuų švietimo plėtra bibliotekose	11
REFORMACIJOS METAI	
Gintarė Petuchovaitė. Maišto jubiliejus	15
REFORMACIJOS METAI / IVYKIS	
Gintarė Petuchovaitė	
Maišaujančios knygos: jei Dievas už mus, tai kas gi prieš mus?	18
BIBLIOTEKŲ TURTAI	
Jūratė Levina. Greimo efemeridės	22
Algirdas Julius Greimas. Paprastų ir aiškių idėjų krašte	25
NACIONALINĖS BIBLIOTEKOS 100-MĘČIUI	
Žilgsnis į praeities šaltinius: Centrinio valstybės knygyno nuosmukis 1934 metais. Parengė Irmina Abramovienė ir Kęstutis Raškauskas	27
ŽMONĖS IR LAIKAS	
Daiva Vilkickienė. „ Per pasaulį aš keliauju ir sapnuoju keistą sapną “	32
KRONIKA	
	36

Vygaudo Juozaičio (15; 36), Alinos Ovčiarovičės (37) nuotraukos

REDAKCIJA

Jūratė BIČKAUSKIENĖ (vyr. redaktorė)
Asta STIRBYTĖ (vyr. redaktoriaus pavaduotoja)
Vaidė GRYBAUSKAITĖ (kronikos redaktorė)
Loreta PAKALNIŠKIENĖ (bibliografijos redaktorė)
Kostas STANKEVIČIUS (dizaineris)

REDAKCIJOS KOLEGIJA

Danguolė ABAZORIUVIENĖ
Jūratė BIČKAUSKIENĖ
Vytautas GUDAITIS
Prof. dr. Renaldas GUDAUSKAS (pirmininkas)
Dr. Rasa JANUŠEVIČIENĖ
Dr. Laura JUCHNEVIČ

Dr. Ineta KRAULS-WARD
Irena KRIVIENĖ
Gražina LAMANAUSKIENĖ
Sandra LEKNICKIENĖ
Viktorija PUKĒNAITĖ
Jolita STEPONAITIENĖ

VIRŠELIUOSE

Pirmame: visą lapkritį Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje karaliavo iš fondų iškelti ir parodai „Maišaujančios knygos“ specialiai restauruoti Reformacijos laikų leidiniai. Manto Bartaševičiaus nuotrauka

Ketvirtame: 2017-ieji Lietuvoje – Tautinio kostumo metai. Sklaidome knygų puslapius ir gérimės lietuvių tautiniai drabužiai. Šiame numeryje – Vievo apylinkės moters kostiumas. Esant šaltesniams orui, moterys dėvėdavo rudines. Jos dažniausiai būdavo pilko milo, iliemenuotos. Rudinės pakraščiai, apykaklė, kišenės, rankoviu galai būdavo siuvinėti. Piešinio autorius tapytojas, tekstilės dailininkas Antanas Tamšaitis (1906–2005). Publikuota Žemės ūkio rūmu 1931–1939 m. Kaune leistame tėstiniame leidinyje „Sodžiaus menas“, 7 ir 8 tomai – „Lietuviai moterų tautiniai drabužiai“. Iš Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos fondų

PRASKRENDANČIO PAUKYČIO SPARNU.

Dabar jau bibliografine retenybe tapęs Paryžiaus „Šviesos“ antras (ir paskutinis) leidinys – „Praskrendančio paukščio sparnu“. Rotatoriumi atspausdinta keliašeštima lapių knyga išradingai papuošta Vlado Vijeikio piešiniais ir linoraižiniais atspaudais. Iš Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos fondų

PAPRASTU IR AIŠKIU IDĒJU KRAŠTE

Taip jau lemta lietuviams buvo, kad per ilgai lindėjome savo girių tankumynuose, per ilgai svetimi ponai iš mūsų prakaito lėbavo. Nepajutome mes, kai XVII a. Racine'o, Descartes'o ir Moliere'o žiedais nušvito prancūzų civilizacija. Neparagavome nei jos nunokusių XVIII a. vaisių.

Du kartu bandė Lietuva užmegztį glaudesių ryšius su šiuo europietiškos kultūros židiniu. Pirmą kartą princas Condé ir kunigaikščių Radvilų laikais, kuriuos studijuoti yra pasiėmės jaunas mūsų istorikas V. Trumpa. Antrą kartą – Napoleono žygio per Lietuvą metu, kuriam kitas mūsų istorikas Dundulis – abu Sorbonos auklėtiniai – pašventė savo tezę²⁴. Ir abudu kartu taip gražiai užsimezgę ryšiai turėjo nepalikę gilių pėdsakų nutrūkti...

Jaunoji Lietuva puikiai juto tą spraga, kurią sudarė mūsų pasaulėžiūros ir savitos tautinės kultūros formavimesi prancūzų civilizacijos nepažinimas. Rusų giliuose ir pavojinguose vandenye išsimaudžiusiai senajai kartai, Vokietijos, dalinai ir Šveicarijos universitetuose brendusiems miglotiems mūsų filosofams ir poetams trūko aiškaus, preciziško, kartu ir grakštus galvojimo injekcijos.

Būriai jaunimo émė plaukti į Vakarus. Deja, Paryžius – tai ne vien tik senas visų mūsų kultūros lopšys, tai kartu ir Šviesų miestas, žavintis savo blizgučiais, tai ir dievaitės Naujovės dvaras, iš kur visoms žmogaus veiklos sritims diktuojami paskutinės mados įsakymai. Apgailestauti tenka, kad kultūrinės „senienos“ labai menkai tetraukė ano meto lietuvių-paryžiečio širdį, ir iš Stendhalio ir Flaubert'o, Watteau ir Renoiro tévynės į Lietuvą, be Kauno damų parėdu, tik visoki dadaizmai, futurizmai ir kitoki mados aukuro dūmai tepralėsdavo. Tai kuteno mūsų savimeilė – mes, mat, žygavome kartu su visa Europa, – bet buvo

²⁴ Dundulis, Bronius. *Napoléon et la Lituanie en 1812*. Paris: Alcan, 1940.

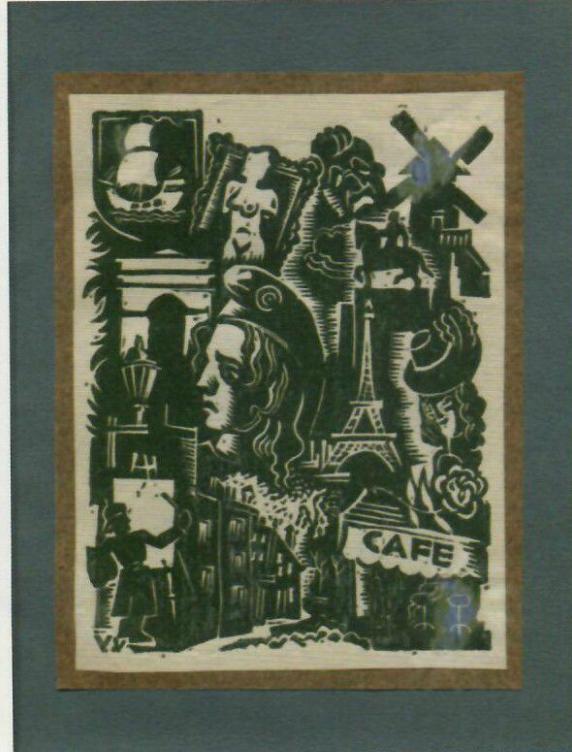
mirti ne-
s šiandien
mūsų tarpe
ą pavartoti.

lietuviams
ndėjome sa-
, per ilgai
prakaito
, kai XVII a.
ir Molierė'
me nei jos

s ryšius su
princo Con-
juoti yra
rtą - Napo-
storikas
avo tezę. Ir
nepalikę

ią sudarė
formavimesi
ir pavo-
i, Vokietijos,
ms miglo-
reciziško,

Paryžius -
tai kurtu
ir dievai-
s sritims
ti tenka,
ano meto
hubert'o,
mų parėdu,
aukuro dū-
, mat, žygia-
i, kuriai
s.
radicija, su
is "tiesas",
išreiškimo,
t tos, kurios
imo proceso
ankstyviu
rmas bandy-
zinę mintį,
ms su pa-

žalinga tautai, kuriai reikėjo krauti tiktais pačius kultūros fundamentus.

O pasimokyti buvo ko. Filosofinė prancūzų tradicija, su nepasitikėjimu žiūrinti į visas miglotas ir gilias „tiesas“, reikalaujanti minties aiškumo ir precizuoto jos išreiškimo, įsitikinusi, kad didelės tiesos iš tikrujų yra tik tos, kurios išreiškiamos paprastais žodžiais, – tokbai mintijimo proceso kelrodis būtų pakvietęs susimąstyti ne vieną per ankstyvų sintezių mėgėją. Bergsono dinamiškoji doktrina, pirmas bandymas pozityviųjų mokslų išvadomis pagrįsti metafizinę mintį, atveriaš plačius horizontus žmogui ir jo santykiams su pasauliu aiškinti, Lietuvoje, net ir katalikų sluoksniuose, mažai tebuvo žinoma, o mūsų filosofai ir toliau iš katedrų dėstė apie Aristotelį, Seredžiaus davatkas ir šv. Tomą Akvinietį, kūrė „sintetiškas“ filosofijas²⁵, užmiršdami liūdną Victoro Cousino²⁶ patyrimą ir tai, kad sintetiškas benzinas, nors jis ir „sintetiškas“, vis tik kartais užkemša motoro vamzdžius ir neleidžia pakilti į dangaus aukštyn.

Neparvežém į Lietuvą ir prancūziško literatūros supratimo. Nekalbu jau apie

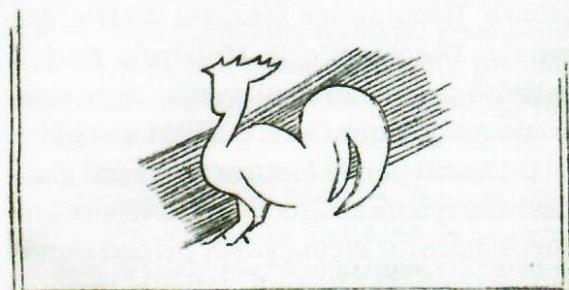
²⁵ Nuoroda į Stasį Šalkauskį.

²⁶ XIX a. prancūzų filosofas, eklektizmo atstovas.

klasikus, kurie Pitigrilli ir Nietzsche's įtakoje išaugusiai jaunajai kartai būtu nesuprantami ir nemeniški, – Stendhalio ir Mallarmé vardai buvo mišlės lietuviškai publikai. O charakteringiausiu prancūzų literatūros bruožu supratimas, įsigyvenimas į jos neišverčiamą *esprit*²⁷ būtų galėjęs gerą dozę kalkių į beaugančios mūsų literatūros skeletą įkrėsti. Meilė žodžiui, minties ir sakinio adekvatišumas, principas, kad geriau nedasakyti, negu per daug pripažinti, žiaurūs kompozicijos dėsniai, vidujinės tvarkos ir harmonijos būtinybė, – dorybės, kurių kaip tik labiausiai pasigendame mūsų poezijos gausiuose tomeliuose ir prozos labai negausinguose tomuose.

Šiandien Paryžiaus gatvių šviesos pri-gesintos, paskutinės mados reklamos neberaižo didmiesčio dangaus. Geras metas pasivaikščioti po „senienų“ muziejus. Gaila, kad mūsų poetai ir rašytojai Tübingene turi studijuoti Pauli Valéry, o Babingene verčia Romainą Rolland'ą... Baisios jiems turbūt Paryžiaus palėpės, netikras duonos kąsnis, nesinori lėsti iš po močiutės UNRRA'os²⁸ sparno. Nejaugijie užmirštų Jerome'o K. Jerome'o tiesą, kad literatūrinės karjeros laiptais žmogus lipa žemyn – iš mansardos į pirmajį aukštą?...

Algirdas J. Greimas

²⁷ Dvasią, sąmoną (pranc.).

²⁸ United Nations Relief and Rehabilitation Administration – Jungtiniai Tautų Paramos ir reabilitacijos administracija, įkurta 1943 m. padėti karo aukoms (daugiausiai pabėgėliais), parūpinant jiems maisto, drabužių, pastogė, medicinos pagalbą ir kitų išgyventi būtinų dalykų. UNNRA neteikė paramos lietuvių studentai Paryžiuje, ši galėjo tikėtis tik Bendrojo Amerikos lietuvių fondo (BALF) pagalbos. Žr. Grafas Luxemburgas. Kalorijų temomis. *Praskrendancio paukščio sparnu*, [lap. 31].